

Вступ

Впродовж своєї більш як тисячолітньої історії Українська Церква мала чимале гроно великих і видатних постатей, які ціле своє життя присвятили вірному служінню Богові та своєму народові. Серед цієї чисельної когорти церковних подвижників одне з провідних місць належить митрополиту Андрею Шептицькому, який за час своєї діяльності на митрополичому престолі став не тільки добрим пастирем, але і для багатьох поколінь українського народу безсмертним символом любові до Творця та Батьківщини.

Постать митрополита Андрея є однією з небагатьох в історії українського народу, котрі відомі та шановані не тільки в межах Галичини, але в Україні та й, зрештою, далеко поза її межами, де тільки б'ється українське серце. Сам шлях духовного лідера українців першої половини ХХ століття був непростим, бо неоднаразово доводилось йому зустрічатися з багатьма викликами, які в тій чи іншій формі потребували детального аналізу та розумного підходу для їх вирішення. Але, незважаючи на труднощі, він був людиною високих цінностей. Вдивляючись в його постать, ми можемо побачити в ній великого мужа віри та пастиря, який, не зважаючи на усі виклики часу, своєю поставою та величчю духа об'єднав навколо себе не тільки провід нашої Церкви, але й зумів стати духовним провідником всієї нації; він став чи не єдиною впливовою особою серед широких політичних кіл, яка самим фактом свого авторитету, змогла заступитися за свій народ, що впродовж століть пробував у неволі.

Будучи нащадком давнього руського боярського роду, котрий свого часу подарував Церкві багатьох достойних працівників на духовній ниві, зокрема і двох митрополитів Атанасія та Лева, Кир Андрей, вдивляючись у їхню звитягу, стає гідним продовжувачем великої справи своїх предків. А для цього щоб не змарнувати ті цінні надбання, посвятив усе життя розквіту рідної Церкви як непорушної духовної твердині свого народу.

Так, маючи високий авторитет у церковних колах Східних Католицьких Церков, він своєю діяльністю та задумами вказує на нову модель служіння Церкви, і то не тільки на території своєї митрополії, але і далеко за її межами. Тому не випадково його можна назвати людиною як з незвичними якостями, так і з надзвичайними чеснотами.

Сама ж його довголітня пастирська діяльність охоплювала багато різних сфер служіння. Та чи то в релігійному житті, чи в церковному, або в громадському, при кожній потребі, у різних ситуаціях завжди лунав його батьківський голос, який ставав порадою та дороговказом для усіх вірних.

Серед усіх сфер його служіння особливе місце займала українська християнська сім'я, розвитку якої він присвятив чимало своїх послань. Це, в першу чергу, було зумовлено тим, що в цей час, з яким співпало його служіння, роль сім'ї в українському народі була вкрай важливою. Адже від її християнського розвитку залежало його майбутнє, а це означало, що якщо вона буде розвиватися в правильному руслі, то, відповідно, можна буде очікувати успішних плодів, найголовніший з яких – незалежність держави. В протилежному випадку чогось доброго годі було очікувати.

Метою нашої роботи є можливість торкнутися глибин розуміння сімейного життя у поглядах Митрополита, застановившись саме на моменті пізнання та сприйняття

чистоти. Однак хочемо одразу зауважити, що хоча ми й за Митрополитом вживаємо поняття «чистота», та все ж вартувало б сьогодні окреслити наші роздуми терміном «ціломудреність» згідно Катехизму Української Греко-Католицької Церкви «Христос – наша Пасха». Та все ж, оскільки сам митрополит Шептицький не використовує останнього терміну у своїх творах, логічним залишається вживання терміну «чистота», що ми відповідно з уваги на це і намагатимемося робити.

Порушуючи цю проблематику, спробуємо зробити огляд бачень Митрополита щодо самого поняття «сім'я» та розуміння ним чистоти. Водночас ми б хотіли їх окреслити в контексті пастирських ідей та порад, щоб таким чином також звернути увагу на важливість його повчань для сьогодення.

Дипломна робота має доволі просту структуру. Крім вступу вона вміщає два розділи, висновок та список використаної літератури. У першому розділі ми, після загального огляду морально-етичних творів, звернемо увагу на вчення Владика про сім'ю. Звичайно, для того, щоб зрозуміти контекст їх написання, скажемо дещо й про саму постать Митрополита, говорячи про його біографію, наголошуючи саме на житті в родинному колі та пастирській діяльності. В цьому контексті проаналізуємо і деякі його твори в морально-етичній сфері.

Друга частина першого розділу – це розгляд вчення про сім'ю у творах Митрополита. Тут, зокрема, аналіз почнемо з пояснення того, що таке, на думку Кир Андрея, сім'я, як і до чого вона покликана, детально зупинимося на моментах її постановня. В подальшому акцентуємо увагу на доволі важливих аспектах християнського сімейного життя: молитві та вихованні дітей. Крім цього, ми торкнемося питання розуміння і ролі Божих чеснот у розбудові родинного гнізда, як і значення участі цілої сім'ї у літургійному житті.

У другому розділі нашої роботи ми вже безпосередньо говоритимемо про поняття чистоти на основі творів Митрополита, а це її дошлюбний та сімейний виміри. Так щодо першого, то, зокрема, звернемо увагу на те, чим, властиво, вона є, та яка відповідальність батьків щодо її дотримання. Далі ми вестимемо мову про чистоту в самій сім'ї. Тут зосередимо наші погляди на самому розумінні інституту сім'ї та торкнемося питання життя «на віру», наскільки воно доречно у християнському житті. Разом з цим присвятимо нашу увагу різного роду проблемам, які є найбільш небезпечними та руйнівними для чистоти в сім'ї, рецептам для їх подолання. А на закінчення цих роздумів вкажемо на плоди, які з собою може принести чистота в сім'ї.

У висвітленні даної тематики ми, здебільшого, користувалися пастирськими посланнями Митрополита виданими у чотирьох томах, його аскетично-моральними та морально-пасторальними творами. Крім цього, допоміжними для нас були праці Кирила Королевського «Митрополит Андрей Шептицький» та Василя Ленцика «Визначні постаті Української Церкви: митрополит Андрей Шептицький і патріарх Йосиф Сліпий», Святе Письмо, декілька біографічних і наукових розвідок про життя та діяльність Митрополита.

Сподіваємося, що наша скромна робота стане в пригоді тим, хто цікавляться спадщиною Великого Митрополита, та тим, хто стремить віднайти шлях до благочестивого християнського подружнього життя.

ня Боже.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи нашу дипломну працю, варто підкреслити, що на її сторінках ми помістили

й проаналізували погляд митрополита Андрея Шептицького на чистоту в сім'ї, згідно його Пастирських Послань. З цією метою, вивчивши і проаналізувавши наявну літературу, ми спробували розкрити та вказати важливість даного питання. Коротко торкнувшись штрихів біографії Митрополита, приходимо до висновку, що для нього сім'я та стан відносин у ній є надзвичайно важливими, адже від стану відносин на його погляд багато в чому залежить успіх розвитку як держави, так і Церкви. Не відходячи від головної мети нашого дослідження, ми намагалися окремо розкрити думки Кир Андрея щодо самого бачення та розуміння сім'ї, як і окреслити засади дошлюбної чистоти та її роль у подальшому розвитку сімейного життя.

Так у першому розділі даної дипломної роботи після короткого ознайомлення з біографічними даними Святоюрського Пастиря та аналізу його морально-етичних творів, ми детально зупинилися на всіх тонкощах, які у будь-якій, навіть найменшій, мірі мають відношення до поглядів Митрополита на сім'ю. Це ми могли побачити, починаючи від самих повчань автора про передумови створення подружньої спільноти, де владика Андрей наголошує на тому, що запорукою для побудови щасливого сімейного життя є правильний вибір своєї половинки та добровільна згода двох подруг. А з початком сімейних відносин – взаємна любов, належне виховання дітей, життя згідно чеснот та спільна молитва.

У другому розділі нашої праці ми безпосередньо торкнулися питання чистоти, висвітливши його у двох аспектах, а саме, наголосили на важливості її зберігання до укладення подружжя та на тому, яке значення вона має у християнській сім'ї. Так щодо першого аспекту, то тут, базуючись на самих думках Митрополита, ми намагалися окреслити сам факт дотримання дошлюбної чистоти, як вершину реалізації успішного приготування до подружнього життя. У другому ж через призму, на перший погляд, буденних речей, на які не завжди звертається увага, через не усвідомлення небезпеки яку вони можуть за собою нести, завдяки поглядам Кир Андрея ми вказали дороговкази для християнської сім'ї, щоб кожна з них, відштовхуючись від них, змогла стати такою, якою її хоче бачити Бог.

Головним завданням, яке ми ставили в процесі розкриття даної теми було розглянути погляди Митрополита у цьому питанні та перенести їх у реалію сьогодення. Адже нині серед молоді стало дуже модним жити так, як хочеться, не звертаючи уваги на те, що не завжди бажання збігаються з дійсністю. Бо, якщо говорити про дошлюбну чистоту, то її просто таки не сприймають серйозно, вважаючи пережитком минулого, а таке нехтування призводить до небажаних вагітностей, що зі свого боку стає причиною небажаних одружень чи просто легкого позбавлення зайвих проблем через аборт. Водночас і стан сім'ї хотів би бажати кращого. Бо, аналізуючи все те, чим так «багате» сьогодні чимале число християнських сімей, стає зрозумілим, що Кир Андрей і надалі залишається актуальним у своїх пастирських поученнях і цим несе світло Божої мудрості у кожний український дім, у кожну українську родину.

Серед труднощів, з якими ми зіткнулися при написанні цієї роботи, можна зазначити, що не зважаючи на наявність чотиритомного зібрання пастирських послань Митрополита, все ж важко було знайти ґрунтовні сучасні дослідження, зокрема в питанні чистоти у сім'ї на основі його творів, які б відзначалися систематичними та методологічними опрацюваннями цієї проблематики.

Дана дипломна праця не претендує на повноту дослідження, однак її можна вважати поштовхом для продовження напрацювань на дану тематику.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ПОГЛЯДИ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО НА СІМ'Ю.7	
1. Митрополит Андрей Шептицький та його морально-етичні твори.....	7
2. Вчення митрополита Андрея Шептицького про сім'ю.....	15
РОЗДІЛ II. ЧИСТОТА І СІМ'Я У ТВОРАХ АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО.....	24
1. Дошлюбна чистота.....	24
2. Чистота у сім'ї.....	31
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	45